

ADVIES

Ontwerp van gewestelijk programma voor pesticidenreductie

17 januari 2013

Aanvrager	Minister Evelyne Huytebroeck
Aanvraag ontvangen op	4 december 2012
Aanvraag behandeld door	Commissie Leefmilieu
Aanvraag behandeld op	9 en 14 januari 2013
Advies uitgebracht door de Plenaire zitting van	17 januari 2013

Inleiding

Een Europese richtlijn stelt een kader vast voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden. Deze tekst eist van de Lidstaten het aannemen van « *nationale actieplannen teneinde kwantitatieve doelstellingen, streefcijfers, maatregelen, indicatoren en tijdschema's vast te stellen om de risico's en de effecten van het gebruik van pesticiden voor de menselijke gezondheid en het milieu te verminderen en de ontwikkeling en invoering van geïntegreerde plaagbestrijding en alternatieve benaderingswijzen of technieken aan te moedigen om de afhankelijkheid van het gebruik van pesticiden te beperken* »¹.

In België zal dit nationaal actieplan (NAPAN) bestaan uit het federaal actieplan en de drie gewestelijke actieplannen. Een coördinatie is voorzien binnen de NAPAN Task Force (NTF) onder leiding van de Interministeriële Conferentie voor het Leefmilieu, uitgebreid tot alle andere bevoegdheden die het NAPAN (CIENAPAN) aanroert.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zal dit actieplan « Gewestelijk Programma voor Pesticidenreductie » (GPPR-BHH) heten. De twee grote krachtlijnen ervan zullen enerzijds de uitvoering van de ordonnantie en anderzijds de acties voor bewustmaking/voorlichting van zowel het grote publiek als de beroepsactoren zijn. Het zal een termijn van 5 jaar (2013-2017) bestrijken.

Het GPPR-BHG heeft tot algemeen doel « *de gezondheids- en milieurisico's eigen aan het gebruik van pesticiden te verminderen, meer bepaald door het gebruik van pesticiden te beperken en voorrang te geven aan alternatieve technieken* »². Het ons voorgelegde ontwerp van GPPR-BHG omvat 32 specifieke acties voor het Brussels Gewest (acties met de referentie « BHG »), evenals 8 acties die zullen worden uitgevoerd in coördinatie met het federale niveau en de andere Gewesten (acties met de referentie « BEL »).

Advies

1. Algemene beschouwingen

1.1 Uitvoering van de ordonnantie

Op 22 november 2012 heeft **de Raad** een advies geformuleerd betreffende het voorontwerp van ordonnantie betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en tot omzetting van richtlijn 2009/128/EG.

Omdat één van de twee krachtlijnen van dit GPPR de uitvoering van deze ordonnantie betreft, herhaalt **de Raad** zijn advies over deze tekst.

Aangezien de algemene doelstelling erin bestaat om de risico's en de effecten voor de menselijke gezondheid en het milieu te verminderen, vraagt **de Raad** om een volledige analyse van de levenscyclus (milieu, veiligheid, gezondheid) van de gewasbestrijdingsmiddelen (GBM) en van de voorgestelde alternatieve methodes te verrichten. Aldus zouden de gevolgen van de GBM enerzijds en van de alternatieven ervan anderzijds beter gekend zijn en kunnen worden vergeleken. Dit zou het moeten toelaten om te kiezen voor technieken waarmee de gestelde doelen zo goed mogelijk kunnen worden behaald.

¹ Artikel 4 van richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en van de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden.

² Ontwerp van GPPR-BHG, bladzijde 4.

Anderzijds vraagt **de Raad** om ook een analyse van de economische en begrotingsimpact van de geplande acties in het programma te voorzien.

1.2 Interregionale samenwerking

De Raad stelt vast dat er inspanningen op het vlak van interregionale samenwerking worden geleverd (acties BHG 2.4., BEL 10.1., BEL 11.1, BEL. 11.2.). Hij vindt dit zeer positief.

Hij dringt erop aan om actie BEL10.1 te concretiseren. Een harmonisering van de methoden, de normen en de rapporten, voortvloeiend uit de diverse verplichtingen op het gebied van water, zou immers uiterst positief zijn.

1.3 Bewustmaking/voorlichting

De Raad steunt de inspanningen op het vlak bewustmaking/voorlichting die in dit GPPR zijn voorzien. Hij meent dat het om een voorwaarde tot welslagen gaat om zo de doelstelling inzake de vermindering van de risico's verbonden aan het pesticidegebruik te behalen.

Niettemin dringt **de Raad** erop aan dat de verstrekte informatie enerzijds zou berusten op het voorzorgsbeginsel en anderzijds op objectieve gegevens. Bovendien moet deze voorlichting/bewustmaking zowel de GBM als de alternatieven ervan beogen.

1.4 Goedkeuring van uitvoeringsbesluiten

De Raad vraagt om voorafgaandelijk over de goedkeuring van de in dit GPPR voorziene besluiten te worden geraadpleegd (cfr. acties BEL 2.1., RBC 5.2., RBC-10.1.).

2. Bijzondere beschouwingen

2.1 Doelstellingen voor het GPPR / bewustmaking en voorlichting van het grote publiek / Acties BEL3.1 – Informeren van de niet-professionele gebruikers in de verkooppunten / BHG 4.3 – De nodige kennis opbouwen om de doelgroepen goed te informeren / BHG 4.4 - De alternatieve methoden en het verstandig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen promoten via een brochure voor het grote publiek / BHG 4.6 – Het grote publiek bewust maken en informeren via de website van Leefmilieu Brussel / BHG 4.7 – Steun aan bewustmakingsacties van het verenigingsleven ten behoeve van het grote publiek / BHG 4.8 – Bewustmakingsacties bij kwetsbare groepen / BHG 5.5 – Begeleiding van de beheerders van openbare ruimten, de professionele gebruikers en de verantwoordelijken van plaatsen waar vaak kwetsbare groepen komen – Informatie / BHG 9.2 – De gebruikers van goederen in

specifieke gebieden informeren en sensibiliseren / hoofdstuk 10 – opslag en hantering van professionele gewasbeschermingsmiddelen / hoofdstuk 11 – observatorium van de gewasbeschermingsmiddelen

De representatieve werkgeversorganisaties wensen dat men het begrip van risico's verbonden « aan het pesticidegebruik » zou vervangen door het begrip van risico's verbonden « aan het verkeerd pesticidegebruik » om zo te beantwoorden aan de doelstelling voorgeschreven door richtlijn 2009/128 die streeft naar een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling.

De representatieve middenstands- en werknemersorganisaties benadrukken daarentegen dat de in het koninklijk besluit van 4 september 2012 omgezette Europese richtlijn 2009/128 geenszins de doelstelling inzake vermindering van de risico's verbonden aan de GBM beperkt tot enkel en alleen de risico's verbonden aan een verkeerd gebruik van deze middelen (art. 1 van de richtlijn en art. 3, § 1 van het koninklijk besluit). Ze zijn van mening dat het, om redenen van Openbare gezondheid, opportuun is om de gebruikte hoeveelheid GBM drastisch te verminderen en om zelfs op lange termijn het gebruik van deze middelen te schrappen. Ze dringen er echter op aan dat er rekening wordt gehouden met de ondernemingen en zelfstandigen die werkzaam zijn op deze markt en erop aangewezen zijn. In dit opzicht stellen ze voor dat de doelstelling inzake vermindering van het gebruik van GBM progressief zou zijn en hen de tijd zou geven om zich aan te passen. Een begeleiding van een onderzoekscentrum of van de aangekondigde helpdesk zou zo vlug mogelijk op touw moeten worden gezet.

2.2 Bewustmaking en voorlichting van het grote publiek / acties BHG 4.3 – De nodige kennis opbouwen om de doelgroepen goed te informeren / BHG 5.5 – Begeleiding van de beheerders van openbare ruimten, de professionele gebruikers en de verantwoordelijken van plaatsen waar vaak kwetsbare groepen komen – Informatie / BHG 9.2 – De gebruikers van goederen in specifieke gebieden informeren en sensibiliseren

De representatieve werkgeversorganisaties wensen dat men de aanbeveling die voorstelt om « *het pesticidegebruik te schrappen of te verminderen* » zou vervangen door het streven naar « *het beperken van overmatig pesticidegebruik* ».

De representatieve middenstands- en werknemersorganisaties steunen de acties die ernaar streven om het gebruik van pesticiden te verminderen of op lange termijn te schrappen, op voorwaarde dat deze progressief in werking treden en binnen een termijn die de ondernemingen en zelfstandigen die werkzaam zijn op deze markt en erop aangewezen zijn in staat stelt om zich aan te passen.

2.3 Doelstellingen van het GPPR

De representatieve werkgevers- en middenstandsorganisaties zijn van oordeel dat de alternatieve technieken enkel mogen worden gebruikt wanneer, op basis van een analyse van de levenscyclus, wordt aangetoond dat deze relevanter blijken te zijn om de doelstellingen inzake vermindering van de risico's voor de menselijke gezondheid en milieu te verminderen. Ze vragen om de tekst in die zin aan te passen.

De representatieve werknemersorganisaties zijn echter van mening dat het, gezien er een redelijke twijfel over de onschadelijkheid van pesticiden voor de menselijke gezondheid en het milieu bestaat, opportuun is om de voorrang te geven aan alternatieve technieken.

2.4 Bewustmaking en voorlichting van het grote publiek

Omdat ze deze verklaring betwisten, wensen **de representatieve werkgevers- en middenstandsorganisaties** dat men de woorden « *hoewel het risico grotendeels te wijten is aan de producten voor professioneel gebruik,* » zou schrappen.

De representatieve werknemersorganisaties betwisten de verklaring in kwestie niet. Bijgevolg vragen ze geen wijziging van de tekst.

2.5 BHG 2.2 – Organisatie van de basisopleidingen die toegang geven tot de fytovergunningen / BHG 2.3 – Organisatie van bijscholingen met het oog op de vernieuwing van de basisfytovergunningen / BHG 2.4 – Intraregionaal akkoord voor de opleidingen van de landbouwers

De Raad steunt de inspanningen op het vlak van opleiding. Hij benadrukt immers dat bepaalde problemen (verwaaiingen of overmatig gebruik van GBM, aantastingen van de gezondheid van gebruikers van GBM, ...) kunnen voortvloeien uit een verkeerd gebruik van GBM. Een efficiënte opleiding hieromtrent laat het dus toe om enerzijds de gevaren die aan het gebruik van GBM zijn verbonden te verminderen en om anderzijds de gebruikte hoeveelheden GBM te doen afnemen. Tevens is het noodzakelijk om de gebruikers op te leiden voor het gebruik van de alternatieve methodes. Deze opleidingen zouden hen aldus in staat stellen om de verschillende technieken aan te leren en om deze op een efficiënte wijze toe te passen.

2.6 Actie BHG 2.5 – Informeren van doelgroepen over de vereisten inzake fytovergunningen

De Raad neemt er akte van dat er is voorzien om « *een databank aan te leggen met de gegevens van de betrokken personen en sectoren, brieven te sturen, informatievergaderingen te organiseren, webpagina's op de site van Leefmilieu Brussel te maken, informatieve artikels te publiceren op de websites en in de gespecialiseerde tijdschriften en een helpdesk te bemannen* ».

Hij vindt de voorlichting van de betrokken doelgroepen uiterst belangrijk om de doelstellingen te behalen die het GPPR nastreeft. Deze actie is dus van fundamenteel belang en moet zo vlug mogelijk ten uitvoer worden gelegd.

2.7 Actie BHG 2.6 - Coördinatie

De instelling van een coördinatiecel die met name het federale niveau in het bezit moet stellen van de administratieve gegevens over het volgen van de opleidingen en over het al dan niet slagen in het examen, betekent een administratieve vereenvoudiging voor het publiek waarop de fytovergunningen betrekking hebben.

De Raad steunt dit streven naar administratieve vereenvoudiging.

2.8 Actie BHG 2.7- Vergoeding

De Raad neemt er akte van dat er zal worden beoordeeld « *of het relevant en haalbaar is een vergoeding te vragen om de kosten voor de organisatie van de opleidingen en examens te dekken* ».

De Raad stelt vast dat de Europese richtlijn het toelaat om deze vergoeding in te voeren. Hij benadrukt echter dat deze vergoeding niet groter mag zijn dan de reële kosten van de organisatiedienst van het basisexamen en van de opleidingen.

Indien deze vergoeding wordt ingevoerd, dringt **de Raad** er bovendien op aan om deze in alle transparantie in te voeren.

2.9 Actie BEL3.1 – Informeren van de niet-professionele gebruikers in de verkooppunten

De Raad stelt enerzijds voor om de betrokken partijen bij de definitie van « *de minimuminformatie die in het verkooppunt beschikbaar moet zijn en de modaliteiten volgens dewelke de informatie moet worden verstrekt* » te betrekken. Anderzijds stelt hij voor om een begeleiding van de verkooppunten te voorzien om deze te helpen om deze informatie ter beschikking te stellen van het publiek.

2.10 Acties BHG 4.2 - Een communicatieplan inzake pesticiden opstellen / BHG 4.4 - De alternatieve methoden en het verstandig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen promoten via een brochure voor het grote publiek / BHG 4.5- De aanleg aanmoedigen van tuinen die weinig of geen pesticiden vergen / BHG 4.6 – Het grote publiek bewust maken en informeren via de website van Leefmilieu Brussel

De Raad wenst dat deskundigen die op de hoogte zijn van de GBM-wetgevingen en van het gebruik ervan (in het bezit van de fytolicensie van niveau 3) zouden worden geraadpleegd bij de uitwerking van het communicatieplan (actie BHG 4.2.) of bij de definitie van de informatie die aan het grote publiek zal worden verstrekt (acties BHG 4.4., 4.5. en 4.6.).

Anderzijds vraagt **de Raad** om te worden geïnformeerd over het in actie BHG 4.2. voorziene communicatieplan alvorens dit ten uitvoer wordt gelegd.

2.11 Actie BHG 4.3 – De nodige kennis opbouwen om de doelgroepen goed te informeren

De Raad dringt erop aan dat de alternatieve methoden ook aan een grondige risicoanalyse zouden worden onderworpen (op het vlak van milieu, gezondheid en veiligheid), op dezelfde wijze als de GBM.

2.12 Actie BHG 4.7 – Steun aan bewustmakingsacties van het verenigingsleven ten behoeve van het grote publiek

De representatieve werkgevers- en middenstandsorganisaties zijn van mening dat de bewustmakingsacties rechtstreeks door de openbare instanties (in dit geval Leefmilieu Brussel) moeten worden gevoerd.

De representatieve werknemersorganisaties zijn er voorstander van dat de voorlichting en de bewustmaking ook via de verenigingen efficiënt zouden kunnen worden doorgegeven en wensen dat deze de dimensie van het voorzorgsbeginsel zouden integreren.

2.13 Acties BHG 4.8 – Bewustmakingsacties bij kwetsbare groepen / BHG 4.9 – Oproep tot een "voorbeeldig beheer" / BHG 4.10 – Bewustmakingscampagne "groot publiek" / 4.11 - Organisatie van de Week zonder pesticiden / BHG 4.13 – Handvest ecologisch tuinieren

De Raad dringt erop aan dat de in de titel vermelde acties in verhouding zouden staan met het doel dat de ordonnantie nastreeft en met het actieprogramma ervan, met name : « *een duurzaam gebruik van pesticiden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest* ».

De representatieve werkgevers- en middenstandsorganisaties zijn van mening dat men deze acties bijgevolg in overeenstemming met deze doelstelling zou moeten herdefiniëren.

De representatieve werknemersorganisaties zijn echter van mening dat deze acties die streven naar een duurzaam gebruik van pesticiden volledig aansluiten op de nagestreefde doelstellingen.

2.14 Actie BEL4.1 – Monitoring van de acute vergiftigingen bij de professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen

De Raad vraagt dat deze actie door gezondheidswerkers (toxicologen en artsen) zou worden beheerd. Tevens wenst hij dat alle informatie en gegevens over acute vergiftigingen bij professionele gebruikers door één enkel bestaand bevoegd orgaan zouden worden ingewonnen en gecentraliseerd.

2.15 Actie BHG 10.1 – Preciseren welke voorwaarden moeten worden nageleefd bij de hantering van gewasbeschermingsmiddelen

De Raad neemt er akte van dat er is voorzien om de regelgevende teksten inzake vergunningen, hanteringstechnieken en het erkennen van eventuele terugnemers van pesticidenafval aan te passen. Hij vraagt om voorafgaandelijk aan deze regelgevende wijzigingen te worden geraadpleegd.

2.16 Actie BEL 8.1 – Controle van de opslagplaatsen

De Raad steunt de versterking van de controles van de ruimten waar de GBM zullen worden opgeslagen. Dergelijke controles zouden immers tot gevolg moeten hebben dat de oneerlijke concurrentie van de mogelijke GBM-gebruikers die de wetgeving niet naleven afneemt.

3. Formele beschouwingen

De Raad vestigt de aandacht op de volgende punten :

- Het zou eenvoudiger zijn om het document te analyseren en opmerkingen te formuleren wanneer de bladzijden zouden worden genummerd ;
- De inhoudstafel bevat enkele fouten in de lay-out ;
- In actie BHG-9.2 heeft zich een referentiefout voorgedaan. Men dient immers de termen « in het kader van actie 9.4 geïdentificeerde » te vervangen door « in het kader van actie 9.1 geïdentificeerde ».

*
* *